

Και τώρα τι;

Του ΛΕΥΤΕΡΗ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ*

Η κυβέρνηση «τέντωσε το σχοινί» όσο παίρνει. Υποθέτω γιατί διεκδικεί μεγαλύτερο μερίδιο στην ιδεολογική και πολιτική ηγεμονία στα πανεπιστημιακά πράγματα. Ίσως ακόμα γιατί προετοιμάζει το έδαφος για πρόωρα εκλογικά σενάρια και ενεργοποιεί τα συντηρητικά ανακλαστικά της ελληνικής κοινωνίας. Σε κάθε περίπτωση και λόγω ανικανότητας.

Δεν κατάλαβε ότι «τα παιδιά μας» είναι πολύ θυμωμένα. Με άλλους λιγότερο με άλλους περισσότερο, αλλά με όλους. Τους στερούμε την ανεμελιά της εφηβείας, τα αγχώνουμε με το δυσβάστακτο κόστος της «δωρεάν παιδείας», τα παγιδεύουμε σε επιστημονικά πεδία με δήθεν αντικειμενικά αλλά πάντως συγκυριακά κριτήρια, τους προσφέρουμε ένα πανεπιστημιακό περιβάλλον που «μπάζει» (υποδομές, μέθοδοι, διαδικασίες, ...), τα ρίχνουμε στη ζούγκλα της αγοράς συχνά ως ανέργους ή ετεροαπασχολούμενους, κατά κανόνα ως σύγχρονους ποπολάρους (των 1.000 ευρώ, για 10-12 ώρες, με «ευέλικτες» σχέσεις εργασίας). Ποιος στη θέση τους δεν θα είχε την «κρυφή επιθυμία» για μία μολότοφ; Η εξέγερση μάλλον άργησε. Το πρόβλημά τους δεν νομίζω ότι είναι το πανεπιστήμιο καθαυτό, αλλά εκεί βρίσκουν την ευκαιρία και την ελευθερία να εκφράσουν το θυμό τους. Ιδιαίτερα όταν κάποιοι τους ταιγκλήσουν και ταυτόχρονα τους λοιδορήσουν («αιώνιοι», «φρικιά» κλ.π.).

Δεν είναι δύσκολο να καταδικάσεις την κυβέρνηση και τις δυνάμεις καταστολής. Το ερώτημα είναι τι κάνουν τα πανεπιστήμια, οι πανεπιστημιακοί και τα ακαδημαϊκά τους όργανα μπροστά σ' αυτή την πρωτοφανή και βαθιά κρίση. Νέκρα, φυσικά, όσο το πανεπιστήμιο είναι κλειστό. Το λόγο έχουν παρατάξεις που διεκδικούν και αυτές να κατοχυρώσουν τη δική τους ηγεμονία και οδηγούν τη συνδικαλιστική ομοσπονδία σε μετωπική σύγκρουση διαρκείας. Προχθές για το άρθρο 16, χθες για τον φερόμενο ως νόμο-πλαίσιο, σήμερα για τη βία των δυνάμεων καταστολής, αύριο για τα επόμενα νομοσχέδια (για την έρευνα, τα μεταπτυχιακά...). Αλλά ο θυμός και η διαχείρισή του δεν συγκροτούν θετικό «κίνημα» με προοπτική.

Ίσως το παιχνίδι των «μονομάχων» δεν είναι μηδενικού αθροίσματος, ίσως και οι δύο έχουν να κερδίσουν κάτι πρόσκαιρο, ίσως όμως το παιχνίδι της πόλωσης να έχει τους δικούς του κανόνες. Η «επαναστατική γυμναστική» π.χ. ενίοτε κάνει καλό στην (πολιτική) υγεία (της κοινωνίας). Ο μαραθώνιος όμως πάντα ήταν εξαντλητικός και πολλοί είναι αυτοί που εγκαταλείπουν το αγώνισμα. Κι αυτό δεν είναι κακό αν (όντως;) επίκειται η πτώση του καπιταλισμού. Αν όχι, τότε η κόπωση μάλλον ενισχύει το μπλοκ του νεοφιλελευθερισμού. Ιδιαίτερα όταν ο μεγάλος θυμός «αξιοποιείται» και από τις δυνάμεις «τάξης και ασφάλειας» αλλά και από τους «μπαχαλάκηδες».

Σε κάθε περίπτωση, οι πληγές στο σώμα του πανεπιστημίου κακοφορμίζουν. Γιατί η αστυνομική βία δεν αποτελεί άλλοθι για την εσωτερική βία που έχει φωλιάσει στην ψυχή, στο μυαλό και στο βλέμμα πολλών νέων παιδιών και διαμορφώνει μια ψυχολογία δύσκολα αντιστρεπτή. Γιατί η παρατεταμένη κατάληψη των χώρων εκπαίδευσης, έρευνας και διοίκησης -και η διακοπή όλων των σχετικών λειτουργιών- αποτελεί κατάφωρη παραβίαση του ασύλου, των ακαδημαϊκών ελευθεριών των «άλλων». Γιατί έτσι έχουν τραυματιστεί βαριά οι σχέσεις αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης που συνιστούν τον πραγματικό (άγραφο αλλά πλέον ισχυρό) νόμο-πλαίσιο της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Και τα πράγματα μπορεί να γίνουν χειρότερα. Να ανατρέψουμε το πολίτευμα με την «ανυπακοή» και την απαίτηση «απόσυρσης» ή «ακύρωσης στην πράξη» ενός νόμου που μόλις ψηφίστηκε από την πλειοψηφία της Βουλής; Να τακτοποιήσουμε «λογιστικά» τον πολύτιμο χαμένο χρόνο για να μην υπάρξει «καμιά απώλεια» (εξαμήνου, εξεταστικής περιόδου); Ποιος ενημερωμένος και σκεπτόμενος πολίτης θα αντέξει τόση έλλειψη μέτρου και αναλογικότητας;

Ο δρόμος του διαλόγου και της σωφροσύνης είναι δύσκολος αλλά μοναδικός. Ο μόνος τρόπος να μην μεταφέρουμε τη σύγκρουση από τους δρόμους στους διαδρόμους και στις συνελεύσεις, στις αίθουσες και στα εργαστήρια, είναι να ανοίξουν τα πανεπιστήμια και να λειτουργήσουν ομαλά και χωρίς «όρους» τα συλλογικά τους όργανα.

Οφείλουμε κατ' αρχάς να αντισταθούμε σε όλες τις μορφές εσωτερικής βίας και εκδικητικότητας και προφανώς να ελαχιστοποιήσουμε τις αρνητικές συνέπειες του νέου νόμου, αυτών που προηγήθηκαν και αυτών που θα ακολουθήσουν.

Μπορούμε να απορροφήσουμε τις συνέπειες της κρίσης με ακαδημαϊκά κριτήρια και σε βάθος χρόνου, να εξομαλύνουμε την εκπαιδευτική δραστηριότητα αναλαμβάνοντας το αναγκαίο κόστος (π.χ. μαθήματα Πάσχα, Ιούλιο, εξετάσεις Σεπτέμβριο, Φεβρουάριο...), να υπερασπιστούμε την αποστολή του (δημόσιου) πανεπιστημίου, χωρίς να διολισθήσουμε σε «εκπτώσεις» για ένα γρήγορο αλλά κενό «χαρτί».

Μπορούμε να ενεργοποιήσουμε τον εσωτερικό διάλογο και το ουσιαστικό νόημα του ασύλου, να κεφαλαιοποιήσουμε τον πρωτοφανή πλούτο προτάσεων, θέσεων, ιδεών που προκύπτουν από τα σπλάχνα της πανεπιστημιακής κοινότητας, να προετοιμάσουμε μια ουσιαστική μεταρρύθμιση και να την υπερασπιστούμε με τις ευρύτερες δυνατές συμμαχίες.

Μπορούμε ακόμα και το δυσκολότερο: να γονιμοποιήσουμε τη γοητεία της εξέγερσης με τη δύναμη της συνεχούς μεταρρύθμισης και αναβάθμισης.

Δεν είναι καθόλου αυτονόητο ότι θα τα καταφέρουμε. Όλοι κουβαλάμε τις «δουλείες» μας και επιπλέον η πολιτική και κοινωνική συγκυρία δεν μας βοηθάει. Αλλά ο καθείς και οι ευθύνες του.